

Pro Accesibilitate Pro Incluziune Pro Democrație!

SUBIECTE DE

INTERES

SPECIAL:

- Manualele „Educație pentru media” adaptate pentru elevii cu deficiențe de vedere
- Optăm pentru o societate echitabilă prin alegeri incluzive
- 3.000 de măști de protecție cu ecran vor fi donate persoanelor cu deficiențe de auz
- Cum ne protejăm de pandemie în perioada alegerilor?
- Interviu cu Igor Hîncu, fondatorul companiei EduJoc
- Părinții elevilor cu dizabilități de auz cer asigurarea dreptului copiilor lor la educație

Un om informat votează conștient!!!

Un om informat este protejat!!!

Informează-te CORECT!!!

Această publicație a fost finanțată de un grant oferit de Departamentul de Stat al SUA.

Opiniile, constatările și concluziile din publicație aparțin autorului și nu reflectă neapărat pe cele ale Departamentului de Stat al SUA.

Optăm pentru o societate echitabilă prin alegeri incluzive

În perioada 24.07.2020 – 31.12.2020 Alianța INFONET implementează proiectul „*Demers pentru o societate echitabilă prin alegeri incluzive*”. Proiectul are ca scop creșterea gradului de informare și cultură politică, promovarea unei implicări pro-active și sporirea incluziunii electorale a persoanelor cu dizabilități.

Proiectul are ca obiective: **Simularea** alegerilor incluzive în cadrul atelierelor mixte, cu participarea a 200 de oficiali electorali și 50 de persoane cu dizabilități din 10 raioane ale Republicii Moldova (Rîșcani, Glodeni, Sîngerei, Florești, Taraclia, Leova, Strășeni, Criuleni, Cimișlia și Ștefan Vodă); **Organizarea** unei campanii de informare pentru 100 de persoane cu deficiențe de vedere și 100 de persoane cu dizabilitate de auz; **Realizarea** auditului accesibilității în 89 de secții de votare; **Diseminarea** bunelor practici și lecții învățate în cadrul proiectului.

Activitățile proiectului „*Demers pentru o societate echitabilă prin alegeri incluzive*”:

Organizarea a 10 exerciții de simulare cu implicarea a cel puțin 20 de funcționari electorali și 5 persoane cu dizabilități, experți în 10 secții de votare din Rîșcani, Glodeni, Sîngerei, Florești, Taraclia, Leova, Strășeni, Criuleni, Cimișlia și Ștefan Vodă. Aceste exerciții de simulare vor reuni într-un singur atelier alegători, experți și persoane cu dizabilități pentru a prezenta tehnicile și instrumentele prin care alegătorii cu nevoi speciale își pot exercita dreptul la vot; Publicarea în format Braille și diseminarea a 50 de exemplare ale „Ghidului alegătorilor pentru alegerile prezidențiale 2020” prin intermediul organizațiilor teritoriale ale Asociației Nevăzătorilor din Moldova. „Ghidul alegătorilor pentru alegerile prezidențiale 2020” va fi elaborat și tipărit de Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova; Editarea și distribuirea a 50 de exemplare de CD-uri audio ale „Ghidului alegătorilor pentru alegerile prezidențiale 2020”. Difuzarea lor pe rețele sociale; Elaborarea a 5 emisiuni radio la Radiovision - postul de radio online al comunității persoanelor cu deficiențe de vedere. Protagonistii emisiunilor vor fi experți, observatori, persoane cu dizabilități etc.; Elaborarea și diseminarea în format video a „Ghidului alegătorilor pentru alegerile prezidențiale 2020” în limbajul semnelor. Materialul video va fi amplasat pe platforma Surdoserver.MD, pe site-ul web - www.as.md și pe pagina de Facebook; Organizarea sesiunilor de informare la Chișinău și Bălți, cu implicarea a circa 100 de persoane cu dizabilități de auz; Campania de informare pentru aproximativ 700 de persoane cu dizabilități prin intermediul SMS și rețelelor sociale. Cu ajutorul Asociației Surzilor din Republica Moldova campania va îndemna persoanele cu dizabilități de auz la o implicare proactivă la vot în alegerile prezidențiale; Realizarea auditului accesibilității a 89 de secții de votare (39 de secții de votare din raionul Criuleni și 50 de secții de votare din raionul Strășeni). O echipă de monitori va efectua auditul pe baza unui chestionar și a metodologiilor îmbunătățite în ultimii 4-5 ani în baza auditului celor 612 secții de votare din Republica Moldova. Datele vor fi amplasate de un expert pe Harta Accesibilității a Asociației „MOTIVAȚIEI” din Moldova <http://motivatie.md/harta-accesibilitate/>;

Prelucrarea datelor pentru audit în format digital și pregătirea raportului; Elaborarea a 3 banere de promovare ale proiectului; Elaborarea și difuzarea comunicatelor de presă prin intermediul platformei www.comunicate.md; Elaborarea și difuzarea a 5 ediții ale buletinului electronic „Pro Accesibilitate, Pro Incluziune, Pro Democrație; Masa rotundă de evaluare a proiectului „Demers pentru o societate echitabilă prin alegeri incluzive” cu participarea experților, factorilor de decizie, reprezentanților administrației publice centrale și locale, mass-mediei, sectorului asociativ, donatorilor și persoanelor cu dizabilități. Acest proiect este finanțat de Departamentul de Stat al SUA.

Comisia națională extraordinară de sănătate publică a aprobat instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală

Comisia națională extraordinară de sănătate publică a aprobat Instrucțiunea cu privire la măsurile de prevenire a infecției COVID-19 în perioada electorală, elaborată de Comisia Electorală Centrală.

Principalele reguli stabilite de Comisie se referă la:

- respectarea distanței sociale între persoane, a regulilor de igienă a mâinilor și de igienă respiratorie;
- purtarea măștilor;
- efectuarea termometriei;
- asigurarea funcționarilor electorali cu echipamente de protecție;
- asigurarea cu dezinfectante pentru mâini la intrarea în sediile organelor electorale;
- prelucrarea cu produse dezinfectante a suprafețelor
- aerisirea spațiului.

Instrucțiunea reprezintă un plan de acțiuni care reflectă modul în care CEC va administra alegerile din 6 septembrie 2020 și cele din 1 noiembrie 2020, în contextul valabilității regulilor de protecție și altor dispoziții emise de autorități, având ca scop optimizarea și uniformizarea aplicării procedurilor electorale ce țin de organizarea, amenajarea și dotarea localurilor secțiilor de votare cu materiale și utilaje necesare desfășurării votării în condiții de pandemie, asigurarea funcționarilor electorali și a alegătorilor cu echipamente de protecție.

Sursa:

https://a.cec.md/ro/instructiunea-cu-privire-la-masurile-de-prevenire-a-infectiei-2781_96867.html

3.000 de măști de protecție cu ecran vor fi donate persoanelor cu deficiențe de auz

Directorul Alianței INFONET, Victor Koroli, s-a adresat la începutul lunii august 2020 către fondatorul companiei EduJoc, Igor Hîncu, pentru realizarea unor măști de protecție cu ecran, care să permită persoanelor cu deficiențe de auz vizualizarea articulației buzelor interlocutorului. După o postare de pe Facebook a lui Igor Hîncu, primele 100 măști le-a achitat Peter Michalko, ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova. Măștile au fost transmise către comunitatea persoanelor cu dizabilități pentru a fi testate. După ce persoanele cu dizabilități au venit cu recomandări, măștile cu ecran au fost îmbunătățite. S-au realizat 3.000 de măști de protecție cu ecran, care vor fi donate către comunitatea persoanelor cu deficiențe de auz, în mod special pentru traducătorii limbajului mimico-gestual, care leagă persoanele cu dizabilități de auz cu restul lumii. Măștile au fost produse cu suportul unui proiect finanțat de Uniunea Europeană. Directorul Alianței INFONET, Victor Koroli, consideră că acest tip de măști vor fi o modalitate perfectă pentru persoanele cu dizabilități de auz nu doar pentru comunicare, dar și în realizarea dreptului la alegeri incluzive.

Dizabilitatea și Covid-19

Perioada pandemiei și izolării sociale este una dificilă pentru fiecare din noi. Iată de ce Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova vine cu suport informațional suplimentar pentru persoanele cu dizabilități în perioada răspândirii virusului Covid-19.

Broșura „**Dizabilitatea și Covid-19**” are ca scop susținerea informațională a persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova. Aceasta include informații accesibile despre ce înseamnă Coronavirus, care sunt riscurile pandemiei și măsurile necesare de protecție.

Cum să te informezi corect, ca să nu fii prada miturilor, cum să interacționezi cu copilul în perioada izolării și ce organizații din Republica Moldova prestează servicii sociale gratuite pentru persoanele cu dizabilități.

<http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1513&l=ro>

Sursa: motivatie.md

Cum ne protejăm de pandemie în perioada alegerilor?

La data de 1 noiembrie 2020 în Republica Moldova urmează să aibă loc alegerile prezidențiale. Va fi cel de-al doilea scrutin când președintele Republicii Moldova va fi ales prin vot direct de către cetățeni.

Pentru validarea primului tur de scrutin este necesară participarea a cel puțin 1/3 din numărul cetățenilor înscrși în listele electorale, iar în cazul în care niciunul dintre candidați nu obține mai mult de 50% din voturi se organizează un al doilea tur.

Pentru a face față pandemiei și a fi mai bine pregătiți din punct de vedere informațional și psihologic acesteia, vă îndemnăm să accesați următoarele materiale:

Broșura „**Suport informațional și psihologic pentru femeile cu dizabilități**” are ca scop susținerea informațională a femeilor cu dizabilități din Republica Moldova în perioada răspândirii virusului Covid-19.

Aceasta include informații accesibile despre riscurile pandemiei Covid-19 și metodele de protecție de virus acasă sau afară.

- Despre cum să ai grijă de sănătatea corpului tău, de confortul psihologic și emoțional.
- Despre cum să dezvoltăm relații armonioase cu familia și să faci față tuturor provocărilor apărute în perioada izolării.

Materialul în versiunea „ușor de citit și ușor de înțeles” (în limba română și rusă) îl puteți accesa făcând click pe linkurile de mai jos.

<http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1509&l=ro> Broșura în română

<http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1163&rid=1510&l=ru> Broșură în rusă

Spotul audio în limba română și rusă:

<http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1511&l=ro> spot audio RO

<http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1163&rid=1512&l=ru> spot audio RU

Părinții elevilor cu dizabilități de auz cer asigurarea dreptului copiilor lor la educație incluzivă

Un grup de părinți cu copii care au dizabilități de auz, dar și reprezentanții unor organizații din domeniul drepturilor omului semnalează discriminarea acestor copii în școală. Deoarece nu au acces la educație în limbajul mimico-gestual, elevii cu deficiențe de auz abandonează studiile. Cu toate că avem legi bune în domeniul incluziunii educaționale a copiilor cu astfel de dizabilități, acestea nu se aplică, afirmă experții în drepturile omului.

A abandonat studiile pentru că nu era înțeles

Familia Secieru din satul Ivanovca, raionul Hânțești, are opt copii, trei dintre care au dizabilități de auz. Fiica a absolvit deja școala-internat specializată din municipiul Cahul, unul dintre feciori învață în aceeași instituție de învățământ, iar al treilea copil cu deficiențe de auz a învățat anul trecut la gimnaziul din sat. Însă, după doar trei săptămâni de la înmatriculare, băiatul a abandonat studiile. Mama copiilor spune că băiatul a fost repartizat într-o clasă obișnuită, iar pedagogii nu cunosc limbajul mimico-gestual ca să poată comunica cu el. Băiatul nu era înțeles de nimeni, motiv pentru care a fost traumatizat, povestește Liuba Secieru. Ea vrea să-și înscrie fiul la școala-internat din Cahul, însă această instituție specializată, la fel ca și cea din satul Hârbovăț, raionul Călărași, urmează a fi lichidate, iar copiii vor fi obligați să învețe în școlile din localitățile de domiciliu. „Cel mai mare băiat știe să scrie și să citească, deoarece a învățat la Cahul, iar cel mic doar comunică prin niște semne. El trebuie să meargă la o școală, unde să fie înțeles de alți copii și de pedagogi”, spune Liuba Secieru.

Aceeași problemă o au și alte familii cu copii care au dizabilități de auz. Recent, mai mulți părinți au protestat în fața Guvernului, solicitând de la autorități condiții pentru educație incluzivă. Ei s-au plâns că instituțiile de învățământ speciale din Cahul și Hârbovăț ar urma să fie închise, iar în școlile generale nu există cadre didactice de sprijin care să cunoască limbajul mimico-gestual.

Legi doar pe hârtie?

Vitalie Meșter, directorul executiv al Centrului pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD), spune că Republica Moldova a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, a adoptat Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, a fost modificat și Codul Educației pentru ca toți copiii să fie egali în procesul de învățământ. Însă aceste prevederi legale nu se respectă, iar lipsa specialiștilor în domeniu îi afectează pe copiii cu dizabilități de auz, dar și familiile acestora.

După protestul din fața Executivului, CDPC și Asociația Surzilor din Republica Moldova au solicitat Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC) să asigure învățarea limbajului semnelor pentru fiecare copil cu dizabilitate de auz (auz slab sau fără auz), prin introducerea în programul școlar a disciplinei „Limbajul semnelor (limbajul mimico-gestual)”, precum și folosirea acestui limbaj în procesul educațional al copiilor cu dizabilități de auz.

La rândul său, Valentin Crudu, șeful Direcției învățământ general din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, a declarat că instituțiile de învățământ specializate de la Cahul și Hârbovăț nu le oferă elevilor educație calitativă, deoarece nu toți specialiștii de acolo cunosc limbajul semnelor, cu toate că acestea sunt gimnazii de profil.

Funcționarul recunoaște că în țara noastră este un deficit de specialiști calificați care să cunoască limbajul mimico-gestual și precizează că Ministerul, împreună cu organizațiile neguvernamentale din domeniu, vor elabora un plan de acțiuni pentru asigurarea dreptului copiilor cu dizabilități de auz la educația incluzivă.

Potrivit datelor Ministerului Educației, în cadrul instituțiilor de educație timpurie (grădinițe), de învățământ de tip general, dar și în cele două instituții de învățământ special din municipiul Cahul și raionul Călărași învață **peste 180 de copii cu deficiențe de auz**.

Ți-au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale? Sună la „Linia verde” 080080030 cu apel gratuit de pe telefoanele fixe sau mobile, iar noi te vom ajuta să fii auzit/ă și te vom îndruma la instituțiile publice abilitate.

Republica Moldova a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități la 9 iulie 2010. Potrivit Convenției, statele părți recunosc dreptul la educație al persoanelor cu dizabilități. „Persoanele cu dizabilități au acces la învățământ primar incluziv, de calitate și gratuit și la învățământ secundar, în condiții de egalitate cu ceilalți, în comunitățile în care trăiesc”, se menționează în document.

Sursa:

www.gazetadechișinau.md Autor: Lilia Zaharia, Asociația Presei Independente

Sursa foto:

www.suntparinte.md

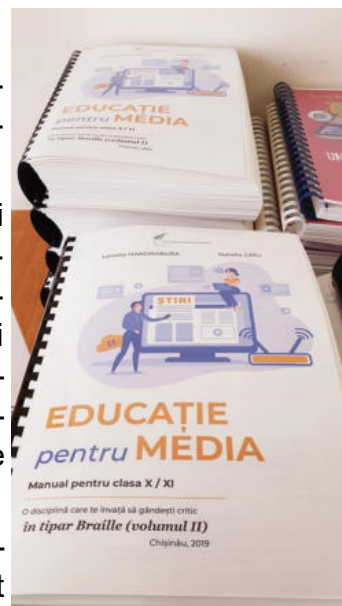
Manualele „Educație pentru media” adaptate pentru elevii cu deficiențe de vedere

Educație pentru media! - acum și pentru toți!

Din acest an, manualele de Educație pentru Media la toate treptele (primară, gimnazială și liceală) sunt deja și în sistemul Braille, iar curând vor și în format audio.

Asociația Nevăzătorilor din Moldova, cu ajutorul Centrului Național de Informare și Reabilitare și a Centrului pentru Jurnalism Independent din Moldova, a editat și ajustat manualele în Braille, actualmente fiind sonorizate și în format audio. Acestea vor ajunge atât la cele trei școli specializate, unde învață copiii cu deficiențe de vedere, cât și la organizațiile teritoriale ale Asociației Nevăzătorilor și bibliotecile acestora din țară.

Jurnalistul și instructorul în educație mediatică, Dumitru Stoianov, le-a vorbit la 24 august 2020, (în cadrul unui training desfășurat în incinta CNIR), tuturor celor prezenți și a membrilor Asociației despre importanța gândirii critice și a informării corecte a elevilor din multitudinea de surse media. Aceasta fiind cea de-a doua instruire organizată în cadrul proiectului MEDIA-M pentru persoanele nevăzătoare și slab văzătoare.

Interviu cu Igor Hîncu, fondatorul companiei EduJoc:

„Noi am avut grijă ca această criză umanitară să nu devină o criză de umanitate”

Pentru a afla mai multe detalii despre măștile de protecție cu ecran, am realizat un dialog cu Igor Hîncu, antreprenor, directorul companiei EduJoc, care a spart barierele comunicaționale cu ajutorul măștilor cu ecran.

Dle Hîncu, cum v-ați implicat pentru a ajuta medicii, afectați de pandemie?

Chiar în zorii acestei pandemii noi am fost implicați cu mișcarea națională [Viziere.md](https://www.facebook.com/viziere.md/) <https://www.facebook.com/viziere.md/> prin care am reușit să distribuim gratuit peste 80 de mii de viziere, inclusiv în partea stângă a Nistrului. Vizierile sunt niște ecrane sau scuturi de protecție care se pun peste față. Împreună cu alți voluntari am reușit să echipăm medicii și pe toți cei care au avut nevoie de echipamente de protecție. Am făcut și boxe de intubare, care protejează medicii de infectare, atunci când are loc intubarea pacienților aflați în stare gravă. Noi am avut grijă ca această criză umanitară să nu devină o criză de umanitate. De asemenea, noi am creat un dispozitiv special, un suport integrat în tabletă, pentru persoanele infectate cu Covid-19, ca să poată comunica cu rudele și prietenii. Acest dispozitiv l-am integrat în toate spitalele.

Ce v-a motivat să vă implicați în ideea creării măștilor de protecție cu ecran?

Am înțeles că e nevoie în continuare de implicarea noastră, pentru că există mii de oameni pentru care lucrurile simple, de primă necesitate sunt la nivel de provocare. Persoanele cu dizabilitate de auz nu pot comunica dacă poartă măștile de protecție obișnuite, fiindcă în limbajul semnelor există o serie de cuvinte asemănătoare, respectiv pentru a fi înțelese este nevoie de a vizualiza articulatia buzelor. Masca are un ecran transparent, care permit să se vadă buzele vorbitorului. Ea poate fi folosită de mai multe ori. Persoanele cu dizabilități nu vor mai fi nevoite să suporte mari cheltuieli pentru a vizita medicul sau a face cumpărături pentru a aduce un interpret. Măștile vor fi utile nu doar pentru persoanele cu deficiențe de auz, dar și pentru interpreții limbajului mimico-gestual, pentru pedagogii din școli.

Care sunt facilitățile acestor măști?

Măștile vin să distrugă barierele comunicaționale dintre oameni. Din feedback-ul pe care l-am primit, măștile sunt practice, comode și foarte utile. Ecranele integrate în măști le ajută să depășească obstacolele pe care le întâlnesc atunci când comunică. În scurt timp noi trebuie să livrăm un lot de 3.000 de măști Uniunii Europene, care a finanțat această inițiativă. Până a ajunge la modelul final, care să corespundă atât din perspectiva comodității dar și al protecției, am elaborat cinci prototipuri. Acum noi căutăm surse financiare ca să realizăm alte 9.000 astfel de măști. Sperăm că le vom dota și cu filtru special. Am fost apelați și de alte persoane care vor asemenea măști. Sunt foarte mulți specialiști logopezi, care au nevoie de asemenea măști în sesiunile lor de terapie.

CHIȘINĂU - 2020

Măști de protecție cu ecran pentru din regiunea Transnistreană

La data de 31 august 2020 am livrat cele 3.000 de măști, care la începutul lunii septembrie vor fi transmise Asociației Surzilor din Moldova de Peter Michalko, Ambasadorul UE în RM. Vrem să facem alte 6.000 de măști, fiindcă necesarul pentru Moldova este de 9.000 bucăți. Zilele astea am fost contactați de niște tineri din regiunea Transnistreană. Ei ar avea nevoie de vreo 500 de măști de protecție cu ecran. Vom încerca să identificăm fonduri în RM pentru încă 6.500 de măști. Noi am fost de două ori la Tiraspol cu donații. Cred că suntem singurii din societatea civilă care am avut curajul să mergem încolo. De asta ne sună medicii direct de la Camenca, Slobozia, Bender și ne roagă să nu-i uităm.

Ce reprezintă antreprenoriatul social cu care vă ocupați?

Modelul de afacere EduJoc este un model social. Afacerea noastră de 8 ani se bazează nu pe vânzări și profit, dar pe oferirea de soluții comunității pe termen lung. Tot profitul nostrum este reinvestit în promovarea educației prin joacă. Atunci când ne gândim la elaborarea unui produs sau serviciu nou, în primul rând noi ne gândim la problemele comunității.

Cum a fost pentru voi perioada pandemiei?

Perioada pandemiei a fost o provocare, dar și un nou nivel pentru antreprenoriatul social. Vrem să avem un impact social și mai mare, ca să mobilizăm și să inspirăm și alte persoane. În campania viziere.md am avut o sută de voluntari și peste 20 de companii care s-au angajat în ea. Mă bucur că oamenii au înțeles că e nevoie de o implicare activă, căci noi toți suntem egali în fața pandemiei. Am descoperit un potențial enorm și o comunitate de oameni de creație care pot rezolva orice provocare cu care se confruntă țara noastră. Sper din suflet că acest potențial va fi valorificat la maxim de autorități și vom fi în continuare solidari în lupta cu virusul.

Sursa foto: arhivă personală (Facebook)

Bravo tuturor celor ce au contribuit la

această inițiativă frumoasă!

Cererea la viziere este mereu în creștere de aceea

sperăm și în continuare la susținerea fiecăruia dintre

Dumneavoastră în combaterea răspândirii COVID-19!

Ce înseamnă accesibilitate pentru toți?

„Nu există persoane cu dizabilități. Există societăți care creează bariere și dificultăți pentru persoane cu diferite necesități. Dizabilitatea se conține în însăși societatea, ci nu în condiția fizică a fiecărui individ”.

(Simon Brisenden, 1986)

Pentru ca drepturile fiecărui cetățean să fie respectate, este necesar să adaptăm mediul conform necesităților tuturor persoanelor, inclusiv celor cu mobilitate redusă: persoanelor în etate, părinților care au copii mici în cărucior, persoanelor cu dizabilități fizice, printre care utilizatori de scaun rulant, utilizatori de cârje și alte dispozitive de mers, proteze, etc., persoane cu deficiențe de vedere (slab văzători sau nevăzători), persoanelor cu dizabilități de auz, cu dizabilități de vorbire, cu dizabilități intelectuale etc. Respectiv, numărul persoanelor afectate de lipsa condițiilor de accesibilitate este destul de mare.

Accesibilitatea întrunește un set de măsuri ce permit persoanelor cu dizabilități și celor cu mobilitate redusă să beneficieze de condiții egale de acces la infrastructură și să se implice activ în diverse aspecte ale vieții sociale. Cele mai răspândite măsuri de asigurare a accesibilității sunt rampele de acces, lărgirea ușilor și lifturi de o capacitate mai mare, bare de suport în camerele sanitare (WC), semafoare cu semnal sonor, materiale în limbaj tactil (Braille), traducerea mimico-gestuală a emisiunilor TV, pagini web cu contrast și font mai mare a informației, pavajul tactil și altele.

Ce prevede legislația RM în domeniul accesibilității?

Cerințele de creare a condițiilor de accesibilitate sunt stipulate în mai multe acte legislative naționale, printre care:

Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități;

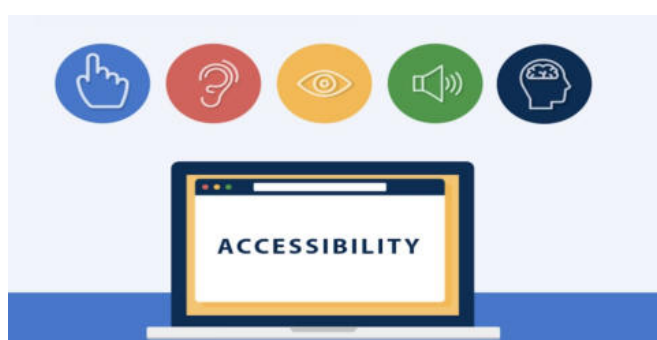
Legea nr. 163 din 09.07.2010 privind autorizarea excluderii lucrărilor de construcție;

Legea nr. 721 din 02.02.1996 privind calitatea de construcții.

Care sunt normativele și standardele în domeniul accesibilității?

Regulile tehnice de accesibilizare a spațiilor sunt indicate în Normativele în construcții **CP C.01.02:2018 (Clădiri civile. Clădiri și construcții. Prevederi generale de proiectare cu asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități)** și **NCM C.01.06-2014 (Cerințe generale de securitate pentru obiectele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanele cu dizabilități)**.

Aceste normative necesită îmbunătățire și ajustarea pentru toate tipurile de dizabilitate.

Cum arată o secție de votare accesibilă?

Accesibilitatea este unul dintre principiile fundamentale ale „Convenției ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități”, ratificată de Republica Moldova în 2010. Aceasta reprezintă cel mai important element pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Chiar dacă legislația Republicii Moldova obligă autoritățile publice și agenții economici să asigure accesul la infrastructura socială în diverse instituții, există însă foarte puține clădiri publice și private adaptate conform standardelor.

Accesibilitatea însumează ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, transporturilor, precum și a mediului informațional și comunicațional, incluzând tehnologiile și sistemele informaționale și comunicațiile, conform necesităților persoanelor cu dizabilități, factor esențial de exercitare a drepturilor și de îndeplinire a obligațiilor persoanelor cu dizabilități în societate (Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități).

În filmulețul de mai jos găsiți criteriile de accesibilitate în instituțiile publice. Video-ul cuprinde prevederile Legii 60 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități din 30 martie 2012 privind accesibilitatea. Elementele accesibilității până la clădire, în fața ei și în incinta instituției trebuie să corespundă standardelor în vigoare.

<https://www.youtu.be/fLxKMnUVbOk>

Rezultatele auditului repetat a condițiilor de accesibilitate în BESV-urile din Hîncești

În luna martie 2020 s-a făcut o analiză comparativă a condițiilor de accesibilitate în BESV-urile (birourile electorale ale secțiilor de votare) din circumscripția uninominală nr. 38, mun. Hîncești, fiind comparată situația precedentă din iunie 2019. Studiul cuprinde un set de recomandări pentru autoritățile publice centrale și locale, pentru mass-media, organizațiile societății civile, grupurile de autoreprezentare, persoanele cu dizabilități, donatori și partidele politice.

Printre concluziile analizei comparative se menționează că s-au făcut progrese în domeniul creării condițiilor de accesibilitate în raionul Hîncești, însă acestea sunt nesemnificative și realizate mai mult în mediul urban. În mod special, trebuie de menționat lipsa condițiilor de igienă decente și de accesibilitate a grupurilor sanitare, atât de necesare pentru toți beneficiarii, nu doar pentru persoanele cu dizabilități. O altă concluzie a analizei constată faptul că autoritățile Republicii Moldova nu respectă principiul accesibilității nu din reavoință sau din lipsă de fonduri, ci pentru că pur și simplu nu înțeleg conceptul de „necesități speciale” și avantajele condițiilor de accesibilitate pe termen lung.

Rezultatele integrale ale auditului le găsiți accesând linkul de mai jos

https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/acces-egal-pentru-toi-in-seciile-de-votare--.html?fbclid=IwAR1IPraQf8YkfVxzhd46q_V534DFKsBT3kYzCJ6MEIfwmGwumpId_CHRf3U

Reamintim că pe parcursul lunilor mai-iunie 2019 Alianța INFONET în colaborare cu partenerii a realizat auditul a 612 secții de votare, ceea ce a constituit 30,32 % din cele 2018 birouri electorale ale secțiilor de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova la alegerile parlamentare din 24 februarie 2019. În contextul alegerilor parlamentare, UNDP Moldova, Comisia Electorală Centrală și Alianța INFONET au considerat importantă evaluarea repetată a situației actuale în circumscripția uninominală nr. 38 din municipiul Hîncești (din 15 martie 2020), pentru a face o comparație și o apreciere a acțiunilor întreprinse de APL I și APL II. Responsabilitatea accesibilizării secțiilor de votare rămâne în sarcina administrației publice locale.

Studiul „Acces egal pentru toți în secțiile de votare” reprezintă o analiză comparativă a situației din martie 2020 cu cea din iunie 2019 privind condițiile de accesibilitate în birourile electorale ale secțiilor de votare din circumscripția uninominală nr. 38, mun. Hîncești. Documentul descrie gradul de accesibilitate a 44 de instituții publice în care au fost organizate secții de votare la alegerile parlamentare noi din 15 martie 2020. Anterior, în iunie 2019, au fost evaluate peste 600 de clădiri cu destinație publică, printre care și cele din circumscripția uninominală nr. 38, mun. Hîncești.

Cercetarea a fost elaborată de Alianța INFONET și partenerii săi, la comanda Comisiei Electorale Centrale, în cadrul proiectului „Consolidarea democrației în Moldova prin alegeri incluzive și transparente”, implementat de PNUD Moldova și finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Ambasada Marii Britanii la Chișinău prin intermediul Fondului pentru Buna Guvernare și Ambasada Olandei prin Programul Matra.

„Programul de Asistență psihologică la distanță pentru femeile cu dizabilități în timpul pandemiei COVID-19” - Un Program de suflet pentru fiecare !

Nevoia de susținere și de motivare reciprocă este una vitală pentru fiecare dintre noi, mai ales acum, în perioada pandemiei. În perioada mai-iunie 2020, Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova a desfășurat o serie de sesiuni online de suport și informare prin „Programul de Asistență psihologică la distanță pentru femeile cu dizabilități în timpul pandemiei COVID-19”. Sesiunile au fost organizate prin intermediul platformei Zoom de către specialiștii Asociației „MOTIVAȚIE”, având programul adaptat la interesele și necesitățile participanților. De program au beneficiat persoane cu dizabilități de pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Dialog de la egal la egal

În cadrul sesiunilor de suport și informare, participantele/ții au aflat despre posibilitățile de comunicare la distanță în timpul carantinei, care sunt avantajele și dezavantajele unei discuții online. Ele/ei au făcut un schimb de lecții învățate în perioada de criză și s-au susținut reciproc pentru a lăsa fricile la o parte. De asemenea, participantele/ții au aflat cum să se informeze corect ca să nu devină ținta știrilor false, cum să mențină un mod de viață sănătos pe timpul pandemiei, cum să prevină discriminarea în această perioadă și au discutat despre măsurile întreprinse de stat pentru minimalizarea riscurilor de infectare a populației.

Programul este implementat de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, în parteneriat cu Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitate de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și finanțat de Suedia.

Persoanele cu dizabilități au propus un set de recomandări autorităților ca răspuns la pandemia de COVID-19

„Programul de Asistență psihologică la distanță pentru femeile cu dizabilități în timpul pandemiei COVID-19” s-a încheiat, însă participantele și participanții lui au venit cu o serie de recomandări adresate autorităților în perioada pandemiei COVID-19. Aceste măsuri au fost propuse de femeile cu dizabilități în cadrul sesiunilor online de informare și au fost elaborate ca rezultat al discuțiilor privind necesitatea suportului suplimentar oferit din partea statului persoanelor cu dizabilități în această perioadă.

Programul a ajutat timp de două luni prin suport informațional și psihologic, inclusiv, prin consultanță individuală la distanță, mai multe persoane cu dizabilități din Republica Moldova să fie mai încrezute în sine și să treacă mai ușor peste situația de criză creată în țară.

Recomandările participantelor și participanților „Programului de Asistență psihologică la distanță pentru femeile cu dizabilități în timpul pandemiei COVID-19”:

- Oferirea gratuită a produselor de uz medical (măști, mănuși, dezinfectanți medicali) în timpul stărilor de urgență naționale/ de sănătate publică în legătură cu anumite infecții;
- Asigurarea continuă a accesului la medicamente, dispozitive medicale și echipamente personale necesare în funcție de dizabilitate;
- Asigurarea accesului la servicii medicale conform necesităților;
- Intervenția asistentului/ei social/e la domiciliul beneficiarului/rei în situații dificile sau cu caracter de urgență. Pe durata carantinei asistentul/a comunitar/ă trebuie să continue să își exercite atribuțiile;
- Identificarea de către asistentul/a social/ă a persoanelor cu dizabilități, care au nevoie de suport prin activități de mobilizare a membrilor comunității, vizite la domiciliu, contactare telefonică;
- Sprijinirea nevoilor imediate și pe termen scurt a persoanelor cu dizabilități prin suport financiar sau pachete de ajutor umanitar sub formă de produse alimentare și de igienă;
- Oferirea de suport informațional, psihologic persoanelor cu dizabilități.

Programul este implementat de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, în parteneriat cu Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și finanțat de Suedia.

Sursa: <http://motivatie.md/index.php?pag=news&id=1060&rid=1528&l=ro>

Ce au învățat persoanele cu dizabilități din Republica Moldova în perioada pandemiei?

Sesiunile online de suport și informare prin intermediul „Programului de Asistență psihologică la distanță pentru femeile cu dizabilități în timpul pandemiei COVID-19” au luat sfârșit, dar noi continuăm să împărtășim cu voi emoțiile și experiența participantelor și participanților implicați în acest program, care își spun lecțiile învățate în perioada pandemiei.

Mariana, participantă a Programului: „Perioada pandemiei m-a învățat că trebuie să fim mai buni și să acceptăm lucrurile din viața noastră. Vă mulțumesc că ne-ați făcut pe noi, femeile cu dizabilități, mai sigure în forțele proprii”.

Ion, participant al Programului: „Pandemia m-a învățat să respect anumite măsuri de precauție și să nu panichez. Dragi prieteni, fiți pozitivi și respectați regulile impuse de autorități, pentru a menține sănătatea voastră și a celor din jur.”

Mariana, participantă a Programului: „Pandemia m-a învățat să-mi cunosc mai bine în primul rând propriile capacități parentale. Am înțeles că rolul echipei, pe care o formează părinții, contează foarte mult în perioada aceasta. Având mai mult timp liber, am învățat noi metode de educație și chiar am cultivat o tradiție nouă în familie – cea de a crea povești haioase. Deseori, pe copii, dar și pe oameni în condiții de autoizolare îi liniștește faptul că au fost ascultați, că li s-a oferit o explicație sau o speranță. Toți suntem oameni și avem nevoie de susținere reciprocă în momente mai dificile ale vieții”.

Elena, participanta Programului: „Programul este binevenit pentru toate persoanele cu dizabilități. Acesta m-a ajutat să-mi gestionez mai bine emoțiile negative și să fac un schimb de experiență cu alți/alte participanți/te în perioada pandemiei. Femeilor cu dizabilități le urez în această perioadă dificilă să fie puternice și curajoase!”.

Ольга, участница «Программы дистанционной психологической помощи женщинам с ограниченными возможностями во время пандемии COVID-19»: „Испытание в жизни универсально. То, как мы реагируем на вирус – индивидуально. Испытание ведет к одному из двух результатов. Оно может принести укрепляющий опыт, либо способно стать разрушительной силой в нашей жизни. Всё зависит от нас. Берегите себя. За нас самих этого никто не сможет сделать. Заботьтесь о себе и проявляйте заботу о других (тогда себя жалеть не будет времени)”. Sursa: motivatie.md

Берегите себя. За нас самих этого никто не сможет сделать. Заботьтесь о себе и проявляйте заботу о других (тогда себя жалеть не будет времени)”. Sursa: motivatie.md

Republica Moldova și-a asumat angajamentele la Summitul ICPD25 de la Nairobi

În perioada 12-14 noiembrie 2019, s-a desfășurat cel mai important eveniment în domeniul populației și dezvoltării - Summitul ICPD25 din or. Nairobi, Kenya, cu tematica „Accelerarea promisiunii”. Evenimentul a reunit mii de oameni din întreaga lume, lideri activi ai comunității, care au venit cu mesaje inspiraționale și peste 1.200 de angajamente din partea a 170 de țări, pentru crea un viitor mai bun pentru următorii 10 ani.

Republica Moldova a fost prezentată la Summitul de la Nairobi de o delegație diversă, formată din reprezentanți oficiali, membri ai societății civile și tineri promotori, care activează în diverse domenii. Parte a delegației RM a fost și Victoria Boțan, specialistă în relații publice a Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova (AMM), care a vorbit în cadrul

evenimentului despre cele mai importante provocări legate de drepturile la sănătatea sexuală și reproductivă a femeilor cu dizabilități din Moldova și care sunt acțiunile care pot îmbunătăți situația dată. Discurs în română și engleză găsiți aici <https://botanvictoria.wordpress.com/2019/11/26/relaxeaza-te-si-lasa-stereotipurile-dupa-usa/>

Printre angajamentele RM prezentate la Summitul ICPD25 de la Nairobi pentru următorii ani figurează

accesul universal la servicii de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități; reducerea sarcinilor în adolescență; creșterea accesului tinerilor la educație pentru sănătate, dezvoltarea Centrelor de tineret la nivel național și împuternicirea tinerilor pentru un viitor mai bun. Summitul de la Nairobi, dedicat celor 25 de ani de la Conferința internațională pentru populație și dezvoltare de la Cairo, a fost organizat de UNFPA, Guvernul din Kenya și Danemarca.

Femei lidere din diverse localități și-au împărtășit reușitele participării în procesul decizional la nivel local

Conferința „Participarea și reprezentarea femeilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local” desfășurată anul trecut are un impact actual deoarece a unit autorități publice centrale și locale, reprezentanți ai partidelor politice, parteneri de dezvoltare, societatea civilă și femei din diverse grupuri, care au candidat și / sau au fost alese la nivel local.

„Am avut un program complex cu diverse activități dedicate capacității femeilor cu dizabilități și un program de mentorat care a durat aproape trei luni. În cadrul acestui program au participat 46 de femei din toată țară, fapt ce reprezintă un rezultat foarte mare. Din numărul participantelor, 50 la sută au fost alese în funcțiile de consiliere locale, ce reprezintă un rezultat foarte frumos și neașteptat.” – a menționat Ludmila Iachim, Directoare executivă a Asociației „MOTIVAȚIE” din Moldova.

„Rolurile de gen, responsabilitățile familiale și discriminarea etnică au limitat șansele femeilor romă de a participa în viața politică. Partidele politice au ezitat să includă femeile romă în lista de partid, în același timp le-au invitat să colecteze semnături și să lucreze în campania electorală.” – a specificat Natalia Duminica, Directoare executivă a Centrului Național a Romilor.

În discursul său, Dorin Cimil, Președinte a Comisiei Electorale Centrale, a menționat că „Pentru alegerile locale generale au fost organizate mai multe acțiuni și evenimente, care au făcut o legătură directă între Comisia Electorală Centrală și persoanele cu nevoi speciale în domeniul informării, instruirii și în domeniul studiului de accesibilitate. Ca rezultat, mai multe persoane au fost informate despre regulile de participare la alegeri, atât în plan legislativ, cât și în plan de formare la toate etapele. La fel, vreau să vă informez că în alegerile locale pentru acest an cota obligatorie de 40% din listele electorale a fost respectată și a încurajat femeile să participe în procesul electoral.”

Conferința a fost un bun prilej pentru dialog și schimb de experiență dintre femeile de etnie romă și cele cu dizabilități, care au reușit să devină consiliere locale. În cadrul evenimentului, doamnele și-au împărtășit, atât rezultatele obținute în cadrul alegerilor locale, cât și provocările.

Elena Cernei, consilieră locală în satul Găuzeni, raionul Șoldănești, a declarat – „Mă implic în comunitatea mea, fiindcă propria situație m-a făcut să conștientizez mai bine problema altor oameni și să vin cu soluții concrete pentru satul meu. Este îmbucurător faptul că societatea începe să devină mai deschisă față de femeile cu dizabilități la funcții de conducere. Deși mai avem de muncit la acest capitol, situația din prezent este mult mai bună decât în trecut.”

„Am fost prima femeie de etnie romă din localitatea mea care a ajuns consilieră locală. A fost o cale grea, dar cu susținerea altor femei rome am reușit. Fiind în consiliul local, voi avea posibilitatea să pun pe agenda publică nu doar problemele romilor, dar a tuturor cetățenilor.” – a menționat Eugenia Neniță, consilieră locală în satul Ochiul Alb, raionul Drochia.

La finalul evenimentului participantele și participanții au adoptat o Rezoluție cu privire la necesitatea adoptării măsurilor de asigurare a participării și reprezentării echitabile a femeilor rome și femeilor cu dizabilități în viața politică și în procesele de luare a deciziilor la nivel local și național - <http://motivatie.md/media/images/articole/2019/Conferinta%20UN/Rezolu%C8%9Bie%20Conferin%C8%9Ba%20din%2025%20noiembrie%202019.pdf>. Documentul cu revendicări a fost înaintat reprezentanților Guvernului, Parlamentului și partidelor politice.

Amintim că în cursa electorală din octombrie 2019, 15 femei rome și 7 femei cu dizabilități au candidat la funcțiile de primară și consilieră. Aceste femei au participat în programele de capacitate politică, realizate de Centrul Național al Romilor și Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova, în parteneriat cu UN Women și finanțate de Suedia. Programele au avut drept scop creșterea numărului femeilor de etnie romă și femeilor cu dizabilități în procesul de luare a deciziilor la nivel local.

Din numărul total de femei, susținute de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova în cadrul „Cursului de capacitate civică și politică pentru implicarea pro-activă în alegerile locale din 2019”, 15 % dintre acestea s-au înscris în cursa electorală pentru Alegerile Locale din 2019, pentru a obține funcția de primară, consilieră locală sau raională. În rezultatul primului scrutin în cadrul Alegerilor Locale 2019, 6 femei cu dizabilități și 6 femei rome au fost alese consiliere locale.

Această conferință a fost organizată de Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova și Centrul Național al Romilor în parteneriat cu UN Women Moldova (Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor) și finanțată de Suedia.

Sursa text: motivatie.md

Sursa foto:

UN Women / fotograf – Ramin Mazur

10 MITURI despre persoanele cu dizabilități

Mit versus Realitate

1. Dizabilitatea este o problemă pur medicală – Acest model de abordare a persoanelor cu dizabilități este unul medical, bazat pe milă și inegalitate socială. Persoanele cu dizabilități, însă, nu au nevoie să fie lecuite. Ele vor să fie tratate de la egal la egal. Cea mai potrivită abordare este cea bazată pe respect și demnitate umană. Fiecare persoană are dreptul la o viață independentă.

2. Majoritatea persoanelor cu dizabilități sunt utilizatoare de scaun rulant – O bună parte din deficiențele oamenilor nu sunt vizibile. Pe lângă boli care produc scăderea mobilității, sunt și boli ale organelor interne/ ne natură psihică.

3. Copiii cu dizabilități trebuie să învețe în instituții specializate/ integrarea copiilor cu dizabilități în învățământul de masă reduce standardele educaționale – Copiii cu dizabilități trebuie să învețe alături de semenii lor, beneficiind de acces egal la studii de calitate. Este foarte important ca ei să crească și să fie educați într-un mediu prietenos și accesibil, să nu stea izolați acasă sau să fie instituționalizați. Copiii ascunși astăzi „de ochii lumii” de către părinți sau de stat, mâine vor fi adulți care nu se vor putea integra în societate. În țările dezvoltate, unde există educația incluzivă, ea aduce beneficii atât elevilor cu dizabilități, cât și colegilor cu abilități depline.

4. Persoanele cu dizabilități sunt sărace și trăiesc doar din alocații sociale și pensie de dizabilitate – Persoanele cu dizabilități nu sunt cerșetori, ca să le oferiți pe stradă bani. Mai ales dacă ei nu vă cer acest lucru. Multe din persoanele cu dizabilități au un post de muncă. Oamenii deseori vor să ajute persoanele cu dizabilități, dar nu știu cum să o facă. Indiferent de gen, vârstă, statut social, cunoștințe, felul în care ești îmbrăcat și care este situația ta financiară, dacă ai o dizabilitate vizibilă, în Republica Moldova neapărat vei primi bani pe stradă de la trecători. Din cauza lipsei de informare și a stereotipurilor, se întâmplă ca și cerșetorii să ofere bani persoanelor cu dizabilități. Chiar dacă refuzi banii diplomatic sau mai puțin, oamenii îți le bagă prin buzunare, în geantă sau îți le aruncă pe brațe, dacă stai așezat. A ajuta nu înseamnă să ofensezi demnitatea umană. A ajuta înseamnă să întrebi persoana dacă are nevoie de ajutor și în ce constă acesta. Abia după acordul și explicațiile persoanei să acționezi.

5. Persoana cu dizabilitatea are necesități speciale - Fiecare dintre noi are diverse necesități: de comunicare, de a munci, de a crea o familie, de autorealizare. Cu toate acestea nu ne considerăm persoane cu necesități speciale sau diferite de ceilalți. În mod similar o persoană cu dizabilități are diferite necesități, nu neapărat și de ajutor financiar din partea statului sau grija permanentă din partea unei alte persoane. O atitudine firească, de la egal la egal, este cea mai potrivită abordare față de orice persoană, indiferent dacă are sau nu dizabilitate.

6. Persoanele cu dizabilități nu pot lucra – Multe persoane cu dizabilități pot și vor să lucreze, mai ales dacă au condiții suficiente pentru acest lucru (de exemplu: studii, susținerea familiei, accesibilitatea la locul de muncă și relații bune cu colegii). Există multe personalități renumite pentru care dizabilitatea nu a fost o problemă pentru a-și valorifica potențialul profesional. Printre aceștia: Nick Vujicic (speaker motivațional din Austria, născut cu afecțiune, caracterizată prin absența tuturor celor patru membre), Ludwig van Beethoven (compozitor german renumit în toată lumea pentru operele sale muzicale, care a pierdut complet auzul, dar a continuat creația muzicală, iar operele lui, scrise în acea perioadă, au avut cel mai mare succes), Aimee Mullins (fotomodel, sportivă olimpică, actriță, speaker motivațional. Ambele picioare i-au fost amputate de la genunchi în jos când avea doar un an, ea poartă proteze), Stephen Hawking (fizician englez, teoretician al originii universului. Paralizia lui care progresa nu l-a împiedicat să-și continue activitatea didactică și cea științifică), Ray Charles (pianist și cântăreț de jazz, care și-a pierdut vederea la vârsta de 7 ani) și mulți alții. Într-o societate sănătoasă accentul va fi pus mereu pe abilitățile persoanei la angajare. Ea nu va fi întrebată niciodată la interviu de câte ori pe an iese în concediul medical, doar pentru că are o dizabilitate.

7. O persoană utilizatoare de scaun rulant nu poate să devină șofer – Utilizatorii de scaun rulant pot deține permis de conducere (nu doar în Republica Moldova, dar și peste hotare), doar că automobilul lor va fi adaptat conform necesitățile individuale ale acestora.

8. Femeile în scaun rulant nu pot întemeia o familie/ naște și educa copii – Dacă starea de sănătate le permite, femeile cu dizabilități pot da naștere la copii absolut sănătoși. În Republica Moldova femeile cu dizabilități sunt discriminate dublu, în primul rând ca femei și pe motiv de dizabilitate.

9. Persoanele cu dizabilități nu pot avea relații sexuale – Orice persoană, indiferent de tipul dizabilității, poate să aibă relații sexuale.

10. Accesibilitatea înseamnă doar o rampă construită conform standardelor – Simon Brisseden spunea: „*Nu există persoane cu dizabilități. Există societăți care crează bariere și dificultăți pentru persoane cu diferite necesități*”. Accesibilitatea întrunește un set de măsuri ce permit persoanelor cu dizabilități și celor cu mobilitate redusă să beneficieze de condiții egale de acces la infrastructură și să se implice activ în diverse aspecte ale vieții sociale. Cele mai răspândite măsuri de asigurare a accesibilității sunt rampele de acces, lărgirea ușilor și lifturi de o capacitate mai mare, bare de suport în camerele sanitare (WC), semafoare cu semnal sonor, materiale în limbaj tactil (Braille), traducerea mimico-gestuală a emisiunilor TV, pagini web cu contrast și font mai mare a informației, pavajul tactil și altele.

Sursa: motivatie.md

*Această publicație este realizată de către
Alianța INFONET și oferă tuturor celor
interesați o imagine de ansamblu asupra
procesului electoral.*

*Buletinul vine cu informații utile în
ajutorul alegătorilor, în care acesta va
găsi răspunsuri concrete la multe întrebări
ce țin de dreptul de vot,
procedura de votare, modalități de
votare, precum și alte subiecte
relevante.*

Chișinău –2020

Redactori:

Mariana Țîbulac-Ciobanu și Victoria Boțan